

TRƯỜNG ĐẠI HỌC Y KHOA
PHẠM NGỌC THẠCH
KHOA Y TẾ CÔNG CỘNG

CỘNG HÒA XÃ HỘI CHỦ NGHĨA VIỆT NAM
Độc Lập – Tự Do – Hạnh Phúc

TÂM LÝ Y HỌC

Medical Psychology

1. Thông tin chung về học phần

1.1. Mã học phần:

1.2. Điều kiện:

- Học phần tiên quyết: không
- Học phần học trước: không

1.3. Học phần: ☒ Bắt buộc ☐ Lựa chọn

1.4. Ngành, chương trình đào tạo: Dược học năm thứ nhất

1.5. Số tín chỉ: 01; Số tiết 15 (15 LT/0 ThH) + 30 TH.

1.6. Yêu cầu các điều kiện đảm bảo chất lượng phục vụ cho học phần: phòng học, máy chiếu, màn hình.

2. Tóm tắt mô tả học phần (9)

Học phần tâm lý học cơ bản là các bài học cung cấp cho sinh viên kiến thức và kinh nghiệm trong cuộc sống thực tế và nghề nghiệp, bao gồm:

- + Ý nghĩa sự phát triển của lĩnh vực tâm lý học trong thực tiễn cuộc sống và vai trò, nhiệm vụ của tâm lý y học trong lĩnh vực nghề nghiệp.
- + Các thành phần cơ bản và các nguyên tắc vận hành của hoạt động tâm lý, bao gồm: Cơ sở giải phẫu và sinh lý của hoạt động tâm lý, hoạt động nhận thức, hoạt động cảm xúc, hoạt động hành vi, nhân cách, sự phát triển tâm lý liên quan đến độ tuổi.

3. Mục tiêu, Chuẩn đầu ra học phần và Chuẩn đầu ra của bài học (10)

3.1. Mục tiêu học phần

Môn học này được xây dựng dựa trên các học thuyết, lý thuyết và các nghiên cứu về khoa học tâm lý và các ví dụ ứng dụng thực tiễn nhằm cung cấp cho sinh viên: Sinh viên có nền tảng kiến thức cơ bản về tâm lý học trong cuộc sống thực tế và hoạt động nghề nghiệp

Mục tiêu học phần	Mô tả
O1	Cung cấp kiến thức nền tảng về tâm lý y học và ứng dụng trong thực tiễn hoạt động nghề nghiệp
O2	Hiểu và ứng dụng để tra soát các phẩm chất đạo đức cơ bản ở con người và trong nghề nghiệp

3.2. Chuẩn đầu ra học phần - CLO (Course Learning Outcome)

Học xong môn học này, sinh viên có khả năng:

Mục tiêu môn học	CĐR môn học
O1	[CLO1] Phân tích được cấu trúc, hoạt động của hệ thần kinh và chức năng tâm lý của con người trong sự tương tác giữa cá nhân với môi trường và tình trạng bệnh lý.
O2	[CLO2] Trình bày được các yếu tố tác động đến sức khỏe tâm lý của cá nhân, cộng đồng, các đặc điểm của tâm lý cá nhân lành mạnh.

3.1. Ma trận tích hợp giữa chuẩn đầu ra của môn học/học phần và chuẩn đầu ra của chương trình đào tạo.

PLO (CĐR của CTĐT)	CLO1	CLO2
O1	1	1
O2	1	1
O3	1	1
O4	3	1
O5	1	4
O6	1	3
O7	3	1
O8	1	5
O9	1	5

4. Nội dung chi tiết học phần

Bài 1. ĐẠI CƯƠNG VỀ TÂM LÝ HỌC VÀ TÂM LÝ Y HỌC

1.1. Các khái niệm về quan điểm chủ đạo của các trường phái Tâm lý học và Tâm lý trong lĩnh vực y học (Tâm lý y học)

1.1.1. Lịch sử phát triển

1.1.2. Một số quan điểm của các trường phái tâm lý học.

- a. Phân tâm học ((Psychoanalysis) & Tâm lý học phân tích (Analytic Psychology)
- b. Tâm lý học phát triển xã hội (Social Development Psychology)
- c. Học thuyết Nhân văn - Hiện sinh
- d. Học thuyết Nhận thức (Cognitive Theory) của G. Kelly
- e. Các học thuyết Hành vi của Watson; Skinner; Bandura

1.2. Đối tượng, nhiệm vụ, phương pháp nghiên cứu tâm lý học và tâm lý y học.

1.2.1. Đối tượng

1.2.2. Nhiệm vụ

1.2.3. Phương pháp nghiên cứu

- a. Các phương pháp nghiên cứu trong tâm lý học
- b. Các phương pháp nghiên cứu trong Tâm lý y học

1.3. Ứng dụng thực tiễn của Tâm lý học và Tâm lý Y học

1.3.1. Tâm lý học đối với sự phát triển xã hội và con người

1.3.2. Tâm lý y học đối với sức khỏe

1.3.3. Ý nghĩa của tâm lý y học đối với hoạt động của nhân viên y tế

Bài 2. CƠ SỞ GIẢI PHẪU HỌC VÀ SINH LÝ HỌC TRONG HOẠT ĐỘNG TÂM LÝ

2.1. Cơ sở giải phẫu – sinh lý của hoạt động tâm lý

2.1.1. Tế bào thần kinh (Neuron)

2.1.2. Hệ thần kinh trung ương

- a. Não bộ
- b. Tủy sống

2.2. Sự dẫn truyền thông tin

2.2.1. Năng lượng và thông tin

2.2.2. Sự dẫn truyền thông tin

2.3. Một số quy luật hoạt động của hệ thần kinh cấp cao của hoạt động tâm lý

2.3.1. Quy luật từ hưng phấn chuyển sang ức chế

2.3.2. Quy luật lan tỏa và tập trung

2.3.3. Quy luật cảm ứng qua lại

2.3.4. Quy luật có tính hệ thống

2.3.5. Quy luật tương quan giữa cường độ kích thích và cường độ phản xạ có điều kiện

2.4. Tiến trình hoạt động sinh học của tâm lý con người

2.4.1. Hệ thống tín hiệu thứ nhất: Các hoạt động cảm giác (Sensation)

2.4.2. Hệ thống tín hiệu thứ hai: Tri giác (Perception) - Tư duy (Thoughts) & Hành vi (Behavior)

2.4.3. Quá trình sinh học của hoạt động tâm lý

a. Biểu tượng (Symbol) và sự tưởng tượng (Imaging)

b. Quá trình lưu trữ: Bộ nhớ (Memory system)

2.5. Ứng dụng thực tiễn

2.6. Kết luận

Bài 3. HOẠT ĐỘNG NHẬN THỨC

4.1 Các khái niệm – định nghĩa và nguyên tắc vận hành

4.1.1 Khái niệm và định nghĩa

4.1.2 Nguyên tắc vận hành của hoạt động nhận thức

4.2 Các thành phần của hoạt động nhận thức

4.2.1 Cảm giác

4.2.2 Sự tập trung chú ý

4.2.3 Tri giác (hệ thống tín hiệu thứ hai)

4.2.4 Suy nghĩ nguyên sơ (Original thinking) hay Ý niệm (Conducted thinking)

4.2.5 Tư duy và tư duy ngoại suy

4.2.6 Bộ nhớ (Working memory)

4.2.7 Trí tuệ (Intelligence) & Trí tuệ cảm xúc (Emotional Intelligence)

4.2.8 Ngôn ngữ và chữ viết

4.3 Tiến trình của hoạt động nhận thức

4.3.1 Giai đoạn tiền nhận thức

4.3.2 Giai đoạn trung gian/ tiếp cận nhận thức

4.3.3 Giai đoạn nhận thức

4.4 Sự liên kết giữa nhận thức và các hoạt động tâm lý khác

4.4.1 Mối liên hệ giữa nhận thức – cảm xúc

4.4.2 Mối liên hệ giữa nhận thức – Hành vi

4.4.3 Mối liên hệ giữa nhận thức – Cảm xúc – Hành vi

4.5 Nhận thức và ứng dụng thực tiễn trong cuộc sống

- 4.5.1 Luyện tập kỹ năng tư duy
- 4.5.2 Luyện tập trí nhớ
- 4.5.3 Học tập đúng phương pháp
- 4.5.4 Giao tiếp / đọc sách
- 4.5.5 Chơi các trò chơi trí tuệ
- 4.5.6 Nhận thức trong vai trò nghề nghiệp lĩnh vực sức khỏe
- 4.5.7 Ứng dụng trong chẩn đoán trị liệu tâm lý

4.6 Kết luận

Bài 4. HOẠT ĐỘNG CẢM XÚC

5.1 Các khái niệm & định nghĩa về cảm xúc

5.2 Các học thuyết/ lý thuyết về hoạt động cảm xúc

- 5.2.1. Sinh lý học thần kinh (Neurobiological explanation)
- 5.2.2. Các lý thuyết của một số trường phái tâm lý học
- 5.2.3. Các học thuyết về nhân cách
- 5.2.4. Các trường phái triết học & tôn giáo Đông -Tây
- 5.2.5. Xã hội học
- 5.2.6. Học thuyết về di truyền (Genetics theory)
- 5.2.7. Học thuyết nội môi (Homeostasis/primordial emotion)

5.3 Quy luật – thành phần và cách phân loại cảm xúc

- 5.3.1. Các quy luật của xúc cảm
- 5.3.2. Thành phần của cảm xúc
- 5.3.3. Phân loại xúc cảm

5.4.Mối liên hệ hoạt động cảm xúc với các hoạt động tâm lý – các rối loạn cảm xúc thường gặp

- 5.4.1. Sự biểu hiện cảm xúc
- 5.4.2. Các rối loạn cảm xúc thường gặp

5.5. Vai trò của hoạt động cảm xúc trong đời sống

5.6. Kết luận

Bài 5. HOẠT ĐỘNG HÀNH VI

6.1. Các khái niệm và định nghĩa

6.2. Mối liên quan giữa hành vi và các hoạt động tâm lý

- 6.2.1. Mối liên quan giữa hành vi và nhận thức
- 6.2.2. Mối liên quan giữa hành vi và cảm xúc

6.3. Cơ chế hoạt động của hành vi ở con người: sơ lược về các học thuyết liên quan đến hành vi

6.3.1. Lý thuyết Tâm động học

6.3.2. Thuyết điều kiện hóa cổ điển (J. Watson)

6.3.3. Thuyết điều kiện hóa thao tác (B.F. Skinner)

6.3.4. Thuyết học tập xã hội (A. Bandura)

6.4. Các mẫu thức hành vi

6.5. Hành vi và đời sống

6.5.1. Áp dụng nguyên tắc của lý thuyết điều kiện hóa cổ điển để điều chỉnh hành vi cá nhân

6.5.2. Áp dụng nguyên tắc của lý thuyết điều kiện hóa thao tác để điều chỉnh hành vi cá nhân

6.5.3. Lý thuyết hai yếu tố của Mower

6.5.4. Áp dụng nguyên tắc của lý thuyết học tập xã hội

6.5.5. Sự kiểm soát hành vi

6.6. Kết luận

Bài 6. SỰ PHÁT TRIỂN TÂM LÝ QUA CÁC GIAI ĐOẠN LỨA TUỔI

3.1. Khái niệm về sự phát triển tâm lý & nguyên tắc chung về sự phát triển

3.1.1. Khái niệm

3.1.2. Các nguyên tắc của sự phát triển tâm lý cá nhân theo quan điểm của một số trường phái tâm lý học

a. Phân tâm học (Psychoanalysis) – Sigmund Freud

b. Học thuyết gắn bó (Attachment theory) – John Bowlby & Mary Ainsworth

c. Học thuyết Phát triển nhận thức (Cognitive Development/ Genetic Epistemology) – Jean Piaget

d. Học thuyết Tâm lý học cá nhân (Individual Psychology) – Alfred Adler và một số học thuyết tiếp cận phát triển xã hội.

3.2. Các đặc trưng cơ bản và các giai đoạn phát triển hoạt động tâm lý theo lứa tuổi

3.2.1 Các đặc trưng cơ bản của sự phát triển tâm lý theo độ tuổi

a. Sự trưởng thành của hệ thần kinh

b. Sự phát triển mang tính hệ thống và toàn diện của cơ thể phù hợp với các hoạt động tâm lý theo từng giai đoạn lứa tuổi

c. Tính không liên tục và những rối loạn trong sự phát triển

d. Môi trường và các yếu tố xã hội

e. Sự hoạt động tâm lý tích cực tự thân

3.2.2. Các giai đoạn phát triển tâm lý theo lứa tuổi

3.3. Những rối loạn phát triển tâm lý thường gặp ở các giai đoạn lứa tuổi

- 3.3.1. Rối loạn quan hệ mẹ -con giai đoạn 0 – 1 tuổi
- 3.3.2. Hội chứng vắng mẹ (Hospitalism) (R.Spitz – nhà tâm thần học người Mỹ)
- 3.3.3. Tự kỷ ấu nhi (Infantile Autism/ Autistic Disorder)
- 3.3.4. Tâm thần phân liệt ở trẻ em (Childhood onset Schizophrenia)
- 3.3.5. Rối loạn nhận biết giới tính (Gender Identity Disorder)
- 3.3.6. Tự tử (Suicide)

3.4. Ứng dụng thực tiễn

3.5. Kết luận

Bài 7. HỌC THUYẾT NHÂN CÁCH

7.1. Khái niệm và định nghĩa

7.2. Cấu trúc và đặc điểm nhân cách

- 7.2.1. Học thuyết phân tâm (Psychoanalysis Theory) của Sigmund Freud (1856 - 1939)
 - a. Từ 0 tuổi – 1 tuổi: Giai đoạn môi miệng (Oral stage)
 - b. Từ 1 tuổi – 3 tuổi: Giai đoạn hậu môn (Anal Stage)
 - c. Từ 3 tuổi – 5 tuổi: Giai đoạn dương vật tượng trưng (Phallic stage)
- 7.2.2. Học thuyết nhân cách tâm lý học phân tích (Analytical Psychology) của Carl Jung (1875-1961)
 - a. Tầng ý thức: nằm trên cùng của bậc nhân cách
 - b. Tầng giao nhau giữa ý thức và vô thức
 - c. tầng vô thức
- 7.2.3. Học thuyết tâm bệnh – nhu cầu và xu hướng (Neurotic Needs and Trends) – Karen Horney (1885 – 1952)
- 7.2.4. Học thuyết bản dạng (Identity Theory) của Erikson (1902 – 1994)
- 7.2.5. Học thuyết Nhân vị trọng tâm (Person Centered Theory) – Carl Rogers (1902 -1987)
- 7.2.6. Các học thuyết Nét nhân cách (Traits theories)
- 7.2.7. Tâm lý học của cá nhân (Psychology of the Individual) của Gordon Allport (1897 – 1967)
- 7.3. Cách xác định nhân cách & nhân cách lành mạnh/ bệnh lý**
 - 7.3.1. Các phương pháp xác định nhân cách
 - 7.3.2. Quan điểm về nhân cách lành mạnh
 - 7.3.3. Nhân cách bệnh
- 7.4. Ứng dụng thực tế**

5. Học liệu

5.1. Giáo trình học phần

- Kiến thức tâm lý y học cơ bản (ThS. BS. Huỳnh Tấn Sơn và cộng sự, 2022)
- Tâm lý học ứng dụng (ThS. BS. Huỳnh Tấn Sơn và cộng sự, 2023)

5.2. Danh mục tài liệu tham khảo

- Jess Feist and Gregory J. Feist. *Theories of Personality*, 7th ed. 2009.
- Nguyễn Minh Hằng. *Giáo trình Tâm lý học lâm sàng*. Nhà xuất bản Đại học quốc gia Hà Nội, 2020.
- Nguyễn Huỳnh Ngọc. *Tâm lý học y học – Y đức*. Nhà xuất bản giáo dục Việt Nam - Hà Nội, 2020.
- Nguyễn Văn Nhận. *Tâm Lý Học Y học*. Nhà xuất bản Y học, 2006.
- Daniel L. Schacter, Daniel T. Gilbert, and Daniel M. Wegner. *Psychology*, 2nd ed. Worth Publisher, 2011.
- Duane P. Schultz and Sydney Ellen Schultz. *Theories of Personality*. 2008.

6. Đánh giá kết quả học tập

Thành phần đánh giá (1)	Phương pháp và Bài đánh giá (A.x.x) (2)	CDR môn học (3)	Tỷ lệ % (4)
A1. Đánh giá quá trình	A.1. Trả lời câu hỏi trên lớp A.1.2 Tự luận ngắn	CLO1 CLO2	40%
A3. Đánh giá cuối kỳ	A.3. Trắc nghiệm/ Tự luận	CLO1 CLO2	60%
Tổng cộng			100%